

A SARUTLAN KÁRMELITA REND GENERÁLISA
Corso d'Italia, 38
00198 Roma - Italia

**A SARUTLAN TESTVÉREKHEZ ÉS SARUTLAN KÁRMELITA NŐVÉREKHEZ
LEVÉL A REND MINDEN TAGJÁHOZ A HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉSRŐL ÉS
A SZEXUÁLIS VISSZAÉLÉSEKRŐL**

Kedves Nővéreim,
Kedves Testvéreim,

Ezzel a levéllel szeretnék Nektek néhány jelzést adni a megszentelt életben tapasztalható visszaélések fájdalmas jelenségéről, nevezetesen a hatalommal való visszaélésről és a szexuális visszaélésekről. Az Egyház tudatában van ennek a fájdalmas valóságnak. A média napvilágra hozta a szexuális visszaéléseknek az Egyházban való jelenlétét, legyen szó akár kiskorúakkal, akár sérülékeny felnőttekkel történt visszaélésekről. Mindannyian tudatában vagyunk ennek a jelenségnek, melyről egészen a közelmúltig hallgattak és titokba burkolták, és nem lehetett sem beszélni, sem jelenteni róluk. Mostanra szerencsére mind az Egyházban, mind a civil társadalomban minden megváltozott.

Ezekben az években, mint a Rend Általános Elöljárója, szembesültem azzal, hogy mi, Sarutlan Kármeliták sem vagyunk mentesek a visszaélések különböző formáinak veszélyétől, amelyekkel szemben az Egyház óvatosságra int és helyreigazít bennünket: a tekintély, a hatalom, a szexuális, a lelkiismereti stb. visszaélések veszélye alól.

1. A megszentelt életre szóló hivatás ajándéka

Azzal szeretném kezdeni, hogy felidézzem, hogyan tekint ránk, férfi és női szerzetesekre, az Egyház. Az Egyházban ajándék vagyunk. A II. Vatikáni Zsinatnak az Egyházzal szembeni dogmatikus konstitúciójában, a *Lumen Gentium*ban megerősítette ezt: „Az Istennek szentelt tisztaság, szegénység és engedelmisség evangéliumi tanácsai – melyeket az Úr szava és példája alapozott meg, s az apostolok, az egyházatyák, az egyháztanítók és a pásztorok állandóan ajánlják – isteni ajándékok, melyeket az Egyház Urától kapott és az Ő kegyelmével mindig megtartja ezt az ajándékot” (LG 43). A megszentelt életéről szóló, *Perfectae Caritatis* kezdetű dekrétumban pedig ezt olvassuk: „Az evangéliumi tanácsok követése, mint a tökéletes szeretetre törekvés az Isteni Mester tanításából és példájából ered, és nagyon kifejező jele a mennyek országának” (PC1).

Ugyanebben a *Lumen Gentium* dokumentumban, a Zsinat az evangéliumi tanácsok megvallását a személy Istennek való teljes önátadásaként, valamint az Egyház minden tagja számára jelként és ösztönzőként mutatja be: „A szerzetesi fogadalmak – illetve az olyan szent kötelek, melyek természetük szerint hasonlítanak hozzájuk, melyekkel a Krisztus-hívő az

említett evangéliumi tanácsokra kötelezi magát – teljesen lefoglalnak a mindenekfölött szeretett Isten számára, úgy, hogy új és különleges jogcímen kötelezi az embert Isten szolgálatára és az Ő dicsőítésére... Ezért az evangéliumi tanácsok fogadalmá jel, mely az Egyház minden tagját ösztönzi és kell is ösztönöznie, hogy lankadatlanul teljesítse keresztény hivatásának kötelességeit” (LG 44).

2. A hatalommal való visszaélés

Ferenc pápa 2018. augusztus 25-én Írorszáiban megerősítette, hogy a visszaélések különböző típusai közül *„nem a szexuális visszaélés az első. Az első a hatalommal és a lelkiismerettel való visszaélés” (Civiltà Cattolica, 4038 [2018], 449).* A hatalommal való visszaélés problémája az Egyházban kiterjedtebb, mint a zaklatás vagy a szexuális visszaélés. A szexuális visszaélés valójában a hatalommal való visszaélés egyik megnyilvánulása.

Mi a hatalommal való visszaélés? A hatalommal való visszaélés az, ha valaki túllépi a saját hatáskörét, vagy egyszerűen átlépi az egyházi hatóság által kijelölt határokat. Amikor visszaélésről beszélünk, tisztában kell lennünk a hatalom gyakorlásának bizonyos határaival. Az Egyházban a hatalom szolgálatot jelent, és ebben példaképünk Jézus, aki *„nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért” (Mk 10.45).*

Az Egyházi Törvénykönyv szerint az előjáróknak az egyetemes jog és a saját jog rendelkezései szerint kell betölteniük feladatukat és gyakorolniuk tekintélyüket (vö. 617. kánon). Ez azt jelenti, hogy az előjárók a hatalmukat nem gyakorolhatják önkényesen vagy saját szeszélyeik szerint. Az egyetemes egyházz jog mellett ott van minden egyes szerzetesi intézmény saját joga, amely arra törekszik, hogy fenntartsa lelki örökségét, karizmáját. Az előjárók nem egy vállalat vezetői, hanem arra kaptak meghívást, hogy őrizzék szerzetesi családjuk karizmáját.

A visszaélés tárgyától függően megkülönböztethetünk hatalommal való visszaélést, amely a jogi hatáskörök túllépését jelenti, és a lelki, más néven lelkiismerettel való visszaélést, amely a megállapított fórum, vagy illetékességi terület túllépését jelenti. Az Egyházi Törvénykönyv különbséget tesz *a külső fórum*, amely külső objektív kritériumoknak felel meg, és a *belső fórum* között, amely a saját lelkiismeretnek felel meg. *Belső fórum* alatt szigorúan véve azt értjük, ami a gyóntatószékben vagy a lelki vezetés során kerül megosztásra. Ebben az értelemben a lelki visszaélés olyan szférába hatol be, amely más hatóságokra, fórumokra tartozik, mint például a lelkiismeret azon területe, amely a kiengesztelődés szentségének kiszolgáltatója vagy az apostoli penitenciárius számára van fenntartva.

Ez a pontosítás rendkívül fontos, mert a szerzetesi engedelmesség az előjáróknak csakis akkor kötelező, ha azok a saját hatáskörükön belül járnak el, ahogyan azt a saját törvényük, azaz a Konstitúciók, valamint a megfelelő fórum (a *külső fórum*) meghatározzák. Ha az előjáró átlépi hatáskörét, akkor a döntése hatályát veszti, következésképpen nem kötelez engedelmességre. Ugyanakkor a megfelelő hatáskör túllépésével, hatalommal való visszaélést valósít meg.

Az Egyházi Törvénykönyv hangsúlyozza a visszaélések súlyosságát, és jelzi a büntetéseket, amelyeket azon személyekre alkalmaznak, akik *„egyházi hatalommal, hivatallal vagy feladattal”* visszaélnek (1378. kán. 1. §). Az egyházi hatalom vagy joghatóság azokat

illet meg, akiket felszenteltek (129. kán.), míg az „egyházi hivatal bármely akár isteni, akár egyházi rendeléssel tartós jelleggel alapított feladatkör, melyet lelki cél érdekében kell gyakorolni.” (145. kán.).

A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja által összeállított „Új bor, új tömlő” (2017) című dokumentum alapján azonosítani lehet a hatalommal való visszaélés néhány esetét:

- Mindennek a hatalmat gyakorló személyében való központosítása, megkerülve az olyan, a kormányzást támogató szerveket, mint a Tanács vagy a Káptalan;
- A pontos és megbízható információszolgáltatás elmulasztása;
- A kánoni normák figyelmen kívül hagyása;
- A személyek szabadságának és méltóságának manipulálása, „teljes függőségbe taszításuk, ami megsértette méltóságukat, sőt néha még alapvető emberi jogaikat is” (20. sz.);
- A közösség többi tagjának társfelelősségének korlátozása, vagy tényleges megszüntetése;
- A *status quo* olyan érvekkel való fenntartása, mint „mindig is így csináltuk” (19. sz.);
- A tisztségek kiosztásában hosszú éveken át a változás hiánya.

2024 áprilisában, a Nemiben, a Sarutlan Kármelita Nővérek Föderációinak és Társulásainak elnökeivel és küldötteivel a *Konstitúciók felülvizsgálata* céljából tartott találkozón világosan beszéltünk a megkülönböztetés és a kísérés szükségességéről. Arra bátorítalak Benneteket, hogy olvassátok el újra a „Terézi Kármel ma” címmel megtartott konferencia beszédet. Ebből szeretnék felidézni néhány fontos gondolatot: „*A kolostorokban és zárdákban továbbra is előfordul fojtogató légkör és túlzott ellenőrzés (nem a rend és fegyelem szükségességéről beszélek), rombolva így a bizalmat és sok szomorúságot okozva. Teréz igényes stílust és nagylelkű önátadást szorgalmazott, a bizalom és a szabadság légkörében, ahol lehet lélegezni, és ahol »mindenkinek szeretnie kell egymást«.* Ma léteznek bizonyos betegségek is: bájjal teli manipulátorok, csábító emberek, akiknek szelíd vagy vonzó oldaluk van, de nem fogadják el az ellenkezést vagy az ellenvéleményt. Kedvelnek téged, de attól a naptól kezdve, hogy nem úgy táncolsz, ahogy ők fütyülnek, ellehetetlenítik az életedet. Létezik érzelmi zsarolás, és léteznek olyan bántalmazók, akik hirtelen áldozattá válnak, ha valaki ellentmond nekik vagy más véleményen van. Ki kell nyitnunk a szemünket, és olyan közösségeket kell létrehoznunk, ahol átláthatóság és igazság van, érett férfiakkal és nőkkel, akik felismerik korlátaikat, és megengedik másoknak, hogy segítsenek nekik. Meg kell tisztítani életünket és »kiábrándulni önmagunkból« Segítenünk kell azoknak, akik saját komplexusaikat védik azzal, hogy merevséget és túlzott tekintélyelvűséget alkalmaznak másokkal szemben” (Miguel Marquez Calle, *Terézi Kármel ma* [Nemi, 2024. április 16]).

Másrészt viszont el kell kerülnünk azt a veszélyt is, hogy a hatalom gyakorlását vagy a korrekciót hatalommal való visszaélésnek tekintsük. Valóban fennáll a túlzott szubjektívizmus veszélye: azt gondolni – megkülönböztetés és őszinte párbeszéd nélkül –, hogy az előljárók által nekünk tett bármilyen javaslat vagy rendelkezés visszaélés lenne. Az engedelmesség fogadalmával mi, szerzetesek, szabadon vállaltuk, hogy mindig és mindenben Isten akaratát

keressük. Ebben az eljárók közvetítése értékes segítség. Nem fogadható el, hogy a hatalommal való visszaélés lehetőségének ürügyén kibújjunk azon kötelesség alól, hogy eljáróink törvényes döntéseinek engedelmeskedjünk.

3. Szexuális visszaélés a szerzetesi életben

Az utóbbi időben a média csatornái tudatosították bennünk az Egyházon belüli visszaélések jelenlétét, nemcsak a kiskorúakkal, hanem a szerzetesnőkkel szemben elkövetett visszaéléseket is. Ezekben az esetekben a bántalmazó rendszerint férfi szerzetes.

A Terézi Kármelben sajnos előfordultak olyan esetek, amikor szerzetes papok bántalmaztak szerzetesnőket. Ezek a nők bizalmukat helyezték ezekbe a papokba, mint tekintéllyel bíró személyekbe (eljárókba), gyóntatókba, lelki vezetőkbe, vagy mint olyan testvérekbe, akikkel ugyanabban a karizmában osztoznak. Néhány rendtársunk kudarcot vallott szerzetesi megszenteltségében és nem teljesítette eljárói, gyóntatói, lelki vezetői és testvéri kötelességét.

Az elmúlt években az Egyház számos dokumentumot tett közzé, amelyek segítenek a szexuális visszaélések szomorú valóságának leküzdésében. Ferenc pápának a *Vos estis lux mundi* (VELM) motu proprioja (közvetéve 2019. május 7-én és frissítve 2023. március 25-én), amely az egyetemes Egyház püspöki konferenciája valamennyi elnökeinek a pápával való római találkozásának gyümölcse, egy interdiszciplináris jellegű dokumentum, amelyet számos dikasztériumnak kell alkalmaznia, úgy mint a Hitoktatás, a Keleti Egyházak, a Püspökök, az Evangelizáció, a Papság és a Megszentelt élet Intézményei és az Apostoli élet Társaságai (vö. VELM, 7. cikk).

Az egyetemes Egyház e dokumentumában a szexuális visszaélés bűncselekménynek minősül, amely súlyos károkat okoz az áldozatoknak: „*A szexuális visszaélés bűntettei sértik Urunkat, fizikai, pszichológiai és lelki károkat okoznak az áldozatoknak, és ártanak a hívek közösségének*” (VELM, Bevezetés).

- „*A szexuális visszaélés bűntettei sértik Urunkat...*” A szexuális visszaélés a megszentelt szerzetesi élet keretében a tisztasági fogadalom, a szerzetesi konszekráció és a gyónás szentségének megsértéseként is bűncselekmény, ha ez eme a szentség keretében történik (vö. 1395. kán. 3. §).
- „*... fizikai, pszichológiai és lelki károkat okoznak az áldozatoknak...*” A szexuális visszaélések bármely típusának az áldozatokra gyakorolt negatív következményei egyértelműek. Bár az áldozatok többsége nem kiskorú; azonban egy olyan kontextusban, amelyben bizalmat helyeznek olyan valakibe, aki bántalmazást követ el, történjen az a kiengesztelődés szentségében, a lelki vezetés vagy a képzés területén, a visszaélés mindig mély sebeket okoz, amelyeket nehéz begyógyítani. Az áldozatnak pszichológiai vagy pszichiátriai segítséget kell keresnie, hogy túljuthasson a szexuális abúzus okozta traumán, bármely fent említett területen történt is.
- „*...ártanak a hívek közösségének.*” Az egész közösséget érinti a papok vagy szerzetesek által elkövetett visszaélések botránya, amelyek fájdalmat és megdöbbenést okoznak a hívők között.

Ferenc pápa megmutatta, milyen lépésekkel lehet megelőzni a visszaéléseket az Egyházban: „*Annak érdekében, hogy ezek a jelenségek, bármely formájukban, soha többé ne fordulhassanak elő, a szívek folyamatos és mélyreható megtérésére*

van szükség, amelyet konkrét és hatékony cselekvések hitelesítenek, amelyekbe az Egyház mindenkit bevon, hogy a személyes szentség és az erkölcsi elkötelezettség hozzájárulhasson az evangéliumi üzenet teljes hitelességének és az Egyház küldetésének hatékonyságának előmozdításához.” (VELM, Bevezetés).

- *„Annak érdekében, hogy ezek a jelenségek, bármely formájukban, soha többé ne forduljanak elő...”* Szembesülve ezzel a fájdalmas valósággal, az Egyház különböző eszközöket, dokumentumokat és képzési programokat ajánlott fel a szexuális visszaélések valóságának leküzdésére és megelőzésére.
- *„...a szívek folyamatos és mélyreható megtérésére van szükség...”* Az Egyház első felhívása a szexuális visszaélésekkel való szembenézésben és azok leküzdésében ez a szív megtérésére való meghívás, amelyhez mindig szükséges és elengedhetetlen az elme és a gondolatok megtérése is. Isten mindenki szívében munkálkodik, bele (mármint a szívbe) helyezve a megtérés ajándékát; azonban nem lesz igazi megtérés, ha nem történik meg a gondolatok megtérése, ami a szív megtérését és a személy új viselkedésmódját motiválja. Isten azonban szabadon munkálkodhat és hozhat megtérést, bármely időben és helyzetben.
- *„...amelyet konkrét és hatékony cselekvések hitelesítenek, amelyekbe az Egyház mindenkit bevon...”*. A konkrét cselekedetek olyan mértékben lesznek hatékonyak, amilyen mértékben hagyjuk magunkat a belső és külső megtérés Lelkétől vezetni. Előre kell lépünk – ez már egy megtérés –, hogy befogadjuk az áldozatot mindazzal, amit elszenvedett, szembesítsük az agresszor tetteinek igazságával, és alkalmazzunk megfelelő büntetést: büntető intézkedéseket vagy orvosi kezelést. Általában hajlamosak vagyunk az agresszor védelmére, és ez az oka annak, hogy az Egyház számára a következmények fájdalmasak és szomorúak voltak. A szív megtérése magában foglalja, hogy Istent hívjuk segítségül a megtéréshez a gondolkodásunk, érvelésünk, az áldozat panasza és az agresszor felelőssége vonatkozásában.
- *„...hogy a személyes szentség és az erkölcsi elkötelezettség hozzájárulhasson az evangéliumi üzenet teljes hitelességének és az Egyház küldetésének hatékonyságának előmozdításához.”* A szerzetesi élet a II. Vatikáni Zsinat szerint az eljövendő javak jele, az örök életre várakozás (vö. LG 44): a szerzetesi életen belüli visszaélések ténye tönkreteszi a megszentelt életet annak minden formájában, és ezáltal elhomályosítja annak egyházi küldetését.

Ezért nagyon fontos, és ezt kérem Tőletek, sarutlan karmelita testvérektől és nővérektől, hogy a képzési programjaitokban foglalkoztatok a párbeszéd, az őszinteség, az együttműködés, a hiteles barátság kérdéseivel, különös figyelmet fordítva az érzelmekre és a szexualitásra. Mindezt tiszteletteljes módon és hozzáértő személyek segítségével kell megtenni. Hadd bízhasanak meg a képzésben lévők annyira a nevelőikben és kísérőikben (akiknek érett embereknek kell lenniük), hogy képesek legyenek kifejezni a traumákat, sebeket, nehézségeket, kihívásokat és mindenekelőtt azt a gazdagságot, amit a tisztaság ajándéka jelent. Ezt a témát mindig mélyíteni és mindig ápolni kell, angyalizmus nélkül, a test semmibe vétele nélkül, Isten teremtésének szépségét felismerve, hálával és családi-közösségben élve. Ez egy olyan valóság, amelyet mindig gondozni és kísérni kell.

4. A szexuális visszaélés és az eltussolás bűncselekménye

A szexuális abúzus, ami összekapcsolódik a hatalommal való visszaéléssel, súlyos támadás Isten gyermekeinek méltósága ellen, és különösen súlyos, ha az Egyházon belül és a megszentelt életben történik. Pál apostol azt írja a korinthusi keresztényeknek: „*Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok?*” (1Kor 6,19). Az Egyház joggal erősítette meg a visszaélések megelőzésére és az elkövetők megbüntetésére irányuló intézkedéseket.

A Vos estis lux mundi motu proprio a szexuális visszaélés bűncselekményének tárgyát és területeit tárgyalja. A személyekkel kapcsolatban azt mondja, hogy „*ezek a szabályok a klerikusokra vagy a megszentelt élet intézményeinek vagy az apostoli élet társaságainak tagjaira és az Apostoli Szentszék által elismert vagy felállított a hívek nemzetközi szövetségeinek moderátoraira vonatkozó jelentésekre vonatkoznak*”. Az említett bűncselekmények a Tízparancsolat hatodik parancsolata ellen elkövetett bűncselekmények, amelyeket „*erőszakkal vagy fenyegetéssel, vagy hatalommal való visszaéléssel követtek el, vagy azáltal, hogy valakit szexuális cselekmények végzésére vagy elviselésére kényszerítenek*”, vagy amelyeket „*kiskorúval vagy olyan személlyel, aki nincs a teljes értelmi képesség birtokában, vagy kiszolgáltatott, sérülékeny felnőtt személlyel szemben követtek el*” (VELM 1,1).

A Ferenc pápa által 2021-ben megreformált új egyházi büntető törvénykönyvbe bekerültek büntetések azokkal szemben, akik „*erőszakkal, fenyegetéssel vagy hatalommal való visszaéléssel elkövetik a tízparancsolat hatodik parancsolatának megsértését, vagy arra kényszerítenek valakit, hogy szexuális cselekményt végezzen vagy viseljen el*” (1395 kán. §3), mind a klerikusokra, mind a megszentelt élet intézményeinek vagy az apostoli élet társaságainak bármely tagjára, valamint minden olyan hívőre vonatkozóan, aki az Egyházban méltósággal bír vagy valamilyen hivatalt vagy funkciót gyakorol (1398. kán. 2 §2).

E rövid reflexiót követően, az egész Egyházzal és a Renddel együtt arra kérek minden megszentelt szerzetest a Terézi Kármelben, hogy ne folytassák a hallgatás és az eltussolás kultúráját. Éppen ellenkezőleg, el kell ítélnünk az abúzus vagy szexuális zaklatás minden formáját. A hallgatás nem hozott pozitív eredményeket sem az Egyház sem a Rend számára. Az Egyházban vagy a Terézi Kármelben nem lehet helye olyan zaklatóknak, akik nem bánták meg tetteiket, akik megmaradnak bűnükben, akik nem ismerik el betegségüket. Akinek valamilyen gyengesége vagy betegsége van ezen a téren, annak haladéktalanul segítséget kell kérnie, mielőtt kárt tenne valakiben. Mindannyian bűnösök vagyunk, ezért mindannyiunknak szüksége van megtérésre, segítségre és arra, hogy alázatosan hagyjuk magunkat kijavítani és vezetni.

A legutóbbi pápák felhívása a "zéró toleranciára" a kiskorúakkal szembeni visszaélések vonatkozásában a szerzetesnővérekkel szembeni visszaélések esetében is érvényes. Senkinek sem szabad zaklatni vagy bántalmazni egy Istennek szentelt személyt és még kevésbé a test, a szexualitás vagy a szabadság "teológiájának" ürügye alatt, amely abúzust és manipulációt takar.

Mint a Rend Generálisa bocsánatot kérek mindazoktól, akik a Kármel keretein belül bármilyen visszaélést szenvedtek vagy szenvednek el valamelyik testvérünk vagy nővérünk részéről, legyen az szerzetes vagy laikus. Arra buzdítom azokat, akiknek van némi hajlamuk a visszaélésre, hogy haladéktalanul keressenek segítséget, és hagyják magukat kísérni, hogy ne okozzanak kárt, vagy helyrehozzák az okozott kárt, ha már elkövették azt. Imádkozom, hogy minden áldozat legyőzze félelmeit, hogy sebeik begyógyuljanak, és hogy visszanyerjék szabadságukat, örömeiket és méltóságukat.

Ma az igazságban járás azt jelenti, hogy a Terézi Kármel elítéli a visszaélések minden formáját, és dolgozik az igazságosság és a szeretet megtalálásán. Nem hagyjuk, hogy a félelem vagy a tisztelet hamis fajtája uralkodjon rajtunk. Amitől félnünk kell, az a hazugság, nem pedig az igazság. Arra kérek mindenkit, hogy legyetek alázatosak, és hagyjátok magatokat megkülönböztetni és kijavítani, hogy imádkozzatok, hogy legyetek bátrak és őszinték...

Szent Teréz vágya az volt, hogy egy olyan Kármelt hozzon létre, amely az igazságban és az Istennel és másokkal való egészséges közösségben jár. Az igazságban járni, őszintén és bizalommal, igaz barátságban, ez a terézi eszmény. Vigyázzunk erre a drága kincsre, amelyet Isten adott nekünk.

Asuncion (Paraguay), 2024. november 21.

A Boldogságos Szűz Mária bemutatása a templomban ünnepén

A handwritten signature in blue ink that reads "Fr. Miguel Marquez Calle OCD". The signature is written in a cursive style with a small flourish at the end.

Fr. Miguel Marquez Calle OCD
Generális atya